

Pozorování trestního jednání

Okresní soud v Karviné – Pobočka v Havířově

101 T 166/2023

Dne 2. 4. 2024, v čase 9:00 - 9:30.

Obžaloba z trestného činu: ublížení na zdraví a výtržnictví.

Případ se týkal činu spáchaného na Šumbarku (v části Havířova s problémovým obyvatelstvem), konkrétně v klubu a music baru Iris. Obžalovaným v tomto případě je člen ochranky tohoto klubu, který se měl dopustit ublížení na zdraví na jednom ze zákazníků klubu a také výtržnictví.

Při příchodu před jednací místnost jsem si všimla, že na lavičce určené k čekání již seděl muž mohutné a vzrostlé postavy. Později se ukázalo, že se jedná o obžalovaného v tomto případě. Jeho fyzický vzhled vzbouzel jisté asociace pojící se s agresí. Stigmatizace charakteristik, spojených s kriminálním chováním, může ovlivňovat vnímání svědků a všech ostatních účastníků již před samotným začátkem jednání. Fakt, že se čin odehrál v oblasti s vyšším výskytem kriminality, rovněž přispívá ke stigmatizaci.

V 8:57 vyšla paní zapisovatelka ze dveří jednací místnosti a začala zjišťovat, kdo všechno se na jednání dostavil. Mezi přítomné patřil obžalovaný a také jedna svědkyně. V 9:01 nás všechny paní soudkyně vyzvala ke vstupu do místnosti, čímž začalo samotné jednání.

Cílem právních procesů by měla být podpora spravedlnosti a pravdy. Při výpovědi svědkyně jsem se dozvěděla, že osobně nezná obžalovaného ani žalobce a její výpověď by tak měla být nezaujatá. Výpověď svědka však nikdy nelze chápat jako zcela objektivní, jelikož naše interpretace událostí jsou ovlivněny sociálními kontexty a osobními zkušenostmi. Celé soudní jednání lze chápat jako proces sociální konstrukce reality, která je ve skutečnosti formována subjektivními výpověďmi jednotlivců (Berger a Luckmann, 1999).

Během výpovědi svědkyně obžalovaný seděl jako zařezaný do lavice. Výslech pokračoval, když se v místnosti najednou začalo ozývat audio vycházející z mobilu obžalovaného. Vyrušil rozhovor svědkyně a soudkyně, která ho následně asertivním tónem napomenula. Chování obžalovaného na mě působilo velmi neuctivě. Ačkoliv jsem na soudě nikdy předtím nebyla, cítila jsem, že soudní síň je místo vyžadující si jistou formálnost a respekt. Neochotu obžalovaného respektovat normy, spojené se soudním prostředím, si lze vyložit jako pohrdání autoritou soudce i celým jednáním. S rolí soudkyně je spojena povinnost udržovat řád a vážnost procesu. Její asertivní tón při napomínání je způsob, jakým posiluje svoji autoritu a připomíná obžalovanému jeho roli podřízeného účastníka, jenž musí dodržovat pravidla (Goffman, 1999).

Po odchodu svědkyně obžalovaný vytáhl již zmiňované video. Šlo o důkaz, který by podle něj měl svědčit v jeho prospěch. Byl to videozáznam z klubu Iris, který, jak jsem pochopila, nemá soud k dispozici. Video soudu obžalovaný nechtěl poskytnout, dokud někdo nebude svědčit v jeho prospěch. Jeho cílem bylo maximalizovat své šance na lepší výsledek. Zvolená taktika může naznačovat, že obžalovaný vnímá právní proces jako místo, kde je prostor na manipulativní strategie a mocenské praktiky. Tímto přístupem podle mě obžalovaný

paradoxně podkopal vlastní důvěryhodnost a narušil transparentnost procesu, který má sloužit k dosažení spravedlnosti.

Poté, co obžalovaný místnost opustil, z rozhovoru paní soudkyně a státní zástupkyně vyplynulo, že obžalovaný byl už dříve stíhán za výtržnictví, a to v roce 2008, kdy byl odsouzen k trestu odnětí svobody v délce 10 měsíců. V roce 2022 byl prý také stíhán rakouským soudem. V rámci teorie nálepkování je jeho jednání soudem hodnoceno více na základě kriminální minulosti než konkrétních činů, kterých se dopustil v tomto případě.

Tento případ sloužil jako zajímavá ukázka toho, jak se v soudní síni realita může formovat nejen na základě faktických důkazů, ale i skrze interakce a předsudky, které jednotlivci mají.

Použitá literatura:

BERGER, Peter Ludwig a Thomas LUCKMANN, 1999. *Sociální konstrukce reality: pojednání o sociologii vědění*. 1. vyd. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury. ISBN 978-80-85959-46-8.

GOFFMAN, Erving, 1999. *Všichni hrajeme divadlo: sebezprezentace v každodenním životě* /. Vyd. 1. B.m.: Nakladatelství Studia Ypsilon. ISBN 978-80-902482-4-3.